

Силабус курсу
Методика дослідження анормативного вокабуляра
сучасного лінгвосоціуму

Ступінь вищої освіти: доктор філософії (PhD)
Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Спеціальність: 035 Філологія
Освітньо-наукова програма «Філологія»
Рік підготовки – 2, семестр – 4
Компонент освітньої програми: вибіркова дисципліна
Кількість кредитів – 5
Дні занять: за розкладом, ауд. 62
Консультації: за розкладом, ауд. 62
Мова викладання: українська

Керівник курсу

кандидат філологічних наук, доцент Миколенко Тетяна Михайлівна

Контактна інформація: parasyn@ukr.net
(0352) 43 58 65 – деканат факультету філології і журналістики

Опис дисципліни

Реальне функціонування української мови розширює горизонти словникового запасу сучасного соціуму і потребує виокремлення нових методів і підходів для вивчення цього лінгвістичного явища. *Мета* дисципліни «Методика дослідження анормативного вокабуляра сучасного лінгвосоціуму»:

- забезпечити теоретичні основи вивчення і наукове розуміння практичних аспектів функціонування позалітературної лексики української мови;
- покращити методологію проведення наукових досліджень у цій царині та сприяти виробленню умінь і навичок аналізу сучасного анормативного мовлення;
- сформувати здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу традиційних та новітніх підходів при вивченні анормативного словникового складу української мови;
- удосконалити майстерність планування й організації професійної та науково-інноваційної діяльності у галузі філології, зокрема в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів;
- виробити здатність до пошуку, аналітико-інформативного вивчення та критичного аналізу джерельної бази наукового дослідження;
- сформувати здатність до лінгвокреативної діяльності в науково-інноваційній сфері, до викладацької діяльності в межах спеціальності «Філологія».

Предметом навчальної дисципліни є анормативні одиниці української мови сучасного лінгвосоціуму.

Навчальний контент

Години			Теми	Результати навчання	Завдання
лекції	прак-тичні	самос-тійна робота			
2	2	8	Тема 1. Стандарт і субстандарт у мовному континуумі.	Володіти сучасними лінгвістичними парадигмами у предметній галузі науки. Знати дискусійні моменти досліджуваного аспекту. Опанувати фундаментальні праці цього напрямку науки. Уміти визначати паралелі розвитку форм національної мови (літературної та позалітературної), давати оцінку їм, встановлювати співвідношення між ними як в історичному ракурсі, так і в зарубіжному та вітчизняному метамовному дискурсі. Усвідомити поняття «стандарт» та «субстандарт» («ненормативні форми мови», «анормативні форми мови», «позалітературні форми мови»), «нонстандарт», проводити демаркаційну межу між ними, знати критерії функціонування цих лінгвістичних явищ.	Питання для обговорення, презентації, кейси, лінгвістичні моделі.
6	4	20	Тема 2. Термінологічно-поняттєва парадигма анормативної лексики: становлення, структура, особливості функціонування.	Уміти аналізувати та критично осмислювати думки й погляди провідних мовознавців щодо поняттєвої парадигми субстандарту. Знати структуру анормативної лексики. Виокремлювати на основі делімітативного, опозитивного та уніфікативного підходів складники субстандарту. Осмислювати особливості функціонування анормативної лексики: психологічні, комунікативні, гендерні, вікові.	Питання для обговорення, тести, кейси, лінгвістичні моделі.
2	2	8	Тема 3. Методика досліджень субстандартних підсистем мови	Обирати методологію вивчення предмета, яка спрямована на удосконалення знань, умінь,	Питання для обговорення, презентації, кейси.

				навичок студента, а також сприяє розвитку його наукового потенціалу. Знати основні методи (загальнонаукові, соціолінгвістичні) та принципи дослідження аномативної лексики. Уміти добирати матеріал для джерельної бази наукових досліджень.	
6	2	20	Тема 4. Системні відношення аномативної лексики.	Виявляти синтагматичні та парадигматичні відношення між одиницями субстандарту. Ознайомитися із принципами побудови полів. Класифікувати аномативні лексеми у тематичні та лексико-семантичні поля, виокремлювати ядерну та периферійну зони. Формувати синонімічні ряди та антонімічні пари.	Питання для обговорення, вправи, презентації, кейси, лінгвістичні есе.
4	4	14	Тема 5. Джерела формування аномативної лексики	Дослідити (виявити й описати) джерельну базу субстандарту. Встановити механізми та моделі становлення ненормативної одиниці.	Питання для обговорення, вправи, тести, лінгвістичні моделі.
4	2	14	Тема 6. Словотвірний потенціал субстандарної лексики.	Знати словотвірні риси субстандарту. Уміти визначити продуктивні та непродуктивні способи творення аномативної лексики.	Питання для обговорення, вправи, словотвірні моделі.
6	4	16	Тема 7. Лексикографічна репрезентація аномативного вокабуляра	Ознайомитися із сучасними словниками субстандарту. Опанувати знання про процес створення словників позалітературної лексики. Сформувати навички і вміння укладати словникові статті аномативного вокабуляра. Презентувати результати власних наукових досліджень.	Питання для обговорення, презентації, кейси, словникові статті.
30	20	100	Всього		

Формування програмних компетентностей

Індекс у матриці ОНП	Програмні компетентності
ЗК 4	Здатність спілкуватися з науковою спільнотою українською мовою з метою

	презентації та обговорення результатів своєї наукової роботи в усній та письмовій формі.
ФК 1	Здобуття глибинних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.
ФК 6	Здатність планувати й організовувати професійну та науково-інноваційну діяльність у галузі філології, зокрема в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів.
ФК 7	Здатність до лінгвокреативної діяльності в науково-інноваційній сфері.
ФК 8	Здатність до викладацької діяльності в межах спеціальності «Філологія».
Програмні результати навчання	
ПРН 2	Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.
ПРН 3	Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.
ПРН 4	Обирати адекватну предметові філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.
ПРН 10	Презентувати результати власних оригінальних наукових досліджень державною мовою в усній та писемній формі: продукувати і грамотно оформлювати різножанрові наукові тексти відповідно до сучасних вимог (стаття, есе, презентація, виступ на конференції, публічна науково-популярна чи наукова лекція тощо).
ПРН 12	Реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку.

Літературні джерела

1. Беглова Е.И. Семантико-прагматический потенциал некодифицированного слова в публицистике постсоветской эпохи: монография. Москва: Моск. гос. областной ун-т; Стерлитамак : Стерлитамак. гос. пед. акад., 2007. 353 с.
2. Бережан С. Г. Семантическая эквивалентность лексических единиц. Кишинев: Штиинца, 1973. 372 с.
3. Бондаренко К. Л. Бондаренко О. С. Зіставна лексикологія (гендерний та соціолінгвістичний аспекти): навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2011. 165 с.
4. Гірняк С. П. Соціолект галицької інтелігенції у формуванні норм української літературної мови (кінець XIX – початок XX століття). Дрогобич : Посвіт, 2018. 620 с.
5. Горбач О. Аргі в Україні. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича, 2006. 688 с.
6. Масенко Л. Нариси з соціолінгвістики. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 243 с.
7. Миколенко Т. Соціальні діалекти української мови. Міський сленг : навчально-методичний посібник для студентів філологічних факультетів вищих навчальних закладів. 2-е вид., перероб. та доповн. Тернопіль: ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2016. 61 с.
8. Ставицька Л. О. Аргі, жаргон, сленг: соціальна диференціація української мови. Київ: Критика, 2005. 324 с.
9. Ставицька Л. О. Короткий словник жаргонної лексики української мови: містить понад 3200 слів і 650 стійких словосполучень. Київ: Критика, 2003. 334 с.

10. Цар І. М. Українське повсякденне мовлення в міському молодіжному середовищі: структура і функціонування: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2018. 262 с.

Політика оцінювання

- *Політика щодо дедлайнів та перескладання.* Роботи, які здано з порушенням термінів без поважних причин, буде оцінено на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модуля відбувається за наявності поважних причин.
- *Політика щодо академічної доброчесності.* Письмові роботи викладач перевіряє на наявність плагіату і допускає до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час модульних робіт та екзаменів заборонено (у т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування (наприклад, у програмі MOODLE).
- *Політика щодо відвідування.* Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в представленні соціального проєкту) навчання може відбуватися в онлайн-формі за погодженням із керівником курсу.

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Тема 1	10
Тема 2	10
Тема 3	10
Тема 4	10
Тема 5	10
Тема 6	10
Тема 7	10
ІНДЗ (словникові статті)	20
Модульний контроль (теми 1-7) – завдання (тести)	10

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	зараховано
B	85-89	зараховано
C	75-84	зараховано
D	65-74	зараховано
E	60-64	зараховано
FX	35-59	не зараховано з можливістю повторного складання
F	1-34	не зараховано з обов'язковим повторним курсом

До силябусу додано такі матеріали:

- 1) навчально-методичний комплекс (лекційний матеріал, завдання для практичних занять, сформульована тематика ІНДЗ, завдання для модульного контролю);
- 2) електронний навчально-методичний комплекс у системі MOODLE.